

Protokół

z III-ego posiedzenia grupy roboczej – Ochrona Powietrza oraz Energetyka

w ramach działania krajowej sieci organów środowiskowych i instytucji zarządzających funduszami unijnymi „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju”, które odbyło się 21 listopada 2011 roku w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska ul. Wawelska 52/54 w Warszawie

1. Powitanie uczestników i zatwierdzenie protokołu ze spotkania II-go posiedzenia grupy roboczej

Spotkaniu przewodniczyli: Pan Roman Gład, Ministerstwo Środowiska (p.o. przewodniczącego GR Ochrona Powietrza i Energetyka), Pani Marzena Zawalich, Ministerstwo Środowiska oraz Pan Mariusz Dunajewski, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

2. Przedstawienie programu spotkania

Celem spotkania było omówienie bieżących kwestii dotyczących :

- Problemów w przygotowaniu programów ochrony powietrza oraz wdrażaniu działań naprawczych określonych programami ochrony powietrza - krótka informacja przedstawicieli urzędów marszałkowskich,
- Propozycji działań do określenia w Krajowym Programie Ochrony Powietrza

3. Omówienie kluczowych tematów spotkania

Problemy w przygotowaniu programów ochrony powietrza oraz wdrażaniu działań naprawczych określonych programami ochrony powietrza

Przewodniczący Grupy podkreślił, iż jednym z kluczowych zadań niniejszej GR są w chwili obecnej prace nad przygotowaniem *przeglądu rozwiązań programów ochrony powietrza oraz praktyk wdrażania tych programów*. Przegląd ten zostanie umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska i będzie materiałem poglądowym stanowiącym zestawienie zastosowanych w kraju metodyk i rozwiązań, a jednocześnie służącym jako materiał pomocniczy w pracach nad przygotowaniem POP na przyszłość.

- ✓ Wystąpienie Pana Wojciecha Główkowskiego, Zastępcy Dyrektora z Urzędu Marszałkowskiego woj. śląskiego
 - Kończąc obecnie drugi POP dla woj. śląskiego napotkano problemy związane z:
 - Źródłami danych

- Brakami w rocznych raportach WIOŚ - np. ze względu na brak stacji pomiarowej w jednej ze stref nie wykazano w niej przekroczenia, podczas gdy w rzeczywistości przekroczenie występuje na terenie całego województwa;
- Brakami kompatybilności pomiędzy różnymi bazami danych - istnieje kilka baz danych nt. emisji do powietrza: Urząd Marszałkowski ma bazę danych pochodzącą z opłat za emisje do powietrza; baza WIOŚ; baza KOBiZE – nie da się porównywać danych pomiędzy nimi.;
- Małą weryfikowalnością danych bazy opłat za emisję – dane z rocznych oświadczeń;
- Kompensacjami:
 - Postępowania kompensacyjne są rzadkością. Pomimo, iż prawo przewiduje kompensacje, przy nowym podziale na strefy jakości powietrza nie mają one w zasadzie racji zastosowania – ze względu na podział w woj. śląskim na kilka stref aglomeracyjnych możliwa jest kompensacja pomiędzy miejscami znacząco oddalonymi od siebie (przeciwległe części województwa)/ Kompensacja taka zatem nie jest prowadzona na obszarze rzeczywistych przekroczeń tylko na obszarze administracyjnym. Tego typu kompensacji się nie prowadzi, gdyż nie ma możliwości, aby przyniosły one pożądany efekt;
 - Kompensacja niskiej emisji nie istnieje w prawodawstwie polskim – nie można zastąpić wielu źródeł niskiej emisji jedną ciepłownią, ponieważ nie ma możliwości takiej kompensacji;
- Finansowaniem:
 - Działania związane z finansowaniem ochrony powietrza były prowadzone bez większej koordynacji. Analiza ekonomiczna wskazała, które z działań są najbardziej efektywne. – tzn. gdzie należałoby skierować pieniądze aby otrzymać jak najlepszy efekt za jak najniższe nakłady;
- Stosowaniem odnawialnych źródeł energii:
 - Obecnie brak jest odpowiednich przepisów prawnych dotyczących odnawialnych źródeł energii OZE - trudno zatem jakiegokolwiek działania związane z OZE wprowadzać w POP;
- Założeń do gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
- Dobrym narzędziem mogłoby być przeniesienie pewnych zapisów

w programie ochrony powietrza do obowiązków gmin w ramach opiniowanych przez UM gminnych planów zaopatrzenia w energię;

- Brak narzędzi zarówno w „starej” ustawie POŚ jak i w jej noweli – np. zakaz palenia określonych rodzajów paliw (dostępne na chwilę obecną narzędzia określone w ustawie POŚ) są praktycznie nieegzekwowane;
- Pakiet klimatyczny główną podstawą problemu z działaniami w odniesieniu do emisji punktowej – brak strategicznych decyzji. Rozwiązanie powinno pojawić się w strategii BEiŚ.

Podczas dyskusji podkreślono potrzebę nawiązania współpracy z grupą roboczą funkcjonującą przy Ministerstwie Gospodarki ze względu na wspólne działania dotyczące strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020”. Strategia ta będąca w przyszłości podstawą zapisów wielu ustaw zawiera katalogi działań, które byłyby bardzo przydatne POP. Jednocześnie paradoksalnie strategia nie ma przełożenia na zapisy ustaw, które powstają z nią równolegle.

- ✓ Wystąpienie Pani Marta Bonarowskiej z Urzędu Marszałkowskiego woj. mazowieckiego
 - Problem przy tworzeniu POP dla woj. mazowieckiego
 - Ustalenie jakości powietrza w strefach - rozbieżności w wynikach modelowania i pomiarów
 - Modelowe obliczenia stężeń substancji w powietrzu w pewnych obszarach nie wykazują przekroczeń, w przeciwieństwie do stacji pomiarowych znajdujących się na tych obszarach – model zaniża stężenia, przyczyną takiego stanu może być dopuszczalny błąd w modelu, który zgodnie z przepisami może wynosić aż 50% lub niedoszacowanie emisji powierzchniowej.
 - Problem przy wdrażaniu POP dla woj. mazowieckiego
 - Większość POP przestała obowiązywać w czerwcu 2011 roku. Samorządy wskazywały na różne przyczyny niezrealizowania działań z POP, m.in.:
 - Brak środków finansowych, trudności w pozyskiwaniu środków finansowych;
 - Brak zainteresowania (głównie ze względów ekonomicznych) wymianą źródeł ciepła ze strony osób zobowiązanych do takiej wymiany w ramach działań naprawczych – brak narzędzi egzekwowania.

Zaznaczono potrzebę opracowania i wskazania w Krajowym Programie Ochrony Powietrza drogi finansowania wymiany źródeł ciepła/ogrzewania indywidualnego, wraz z uwzględnieniem rozwiązań technicznych i ekonomicznych. W trakcie dyskusji padło jednak stwierdzenie, iż finansowanie powinno być ustalone raczej na poziomie ustawowym – podkreślono wagę celów publicznych w ochronie powietrza (potrzeba opracowania katalogu celów publicznych). KPOP powinien wskazać akredytowany model wyznaczania stref jakości powietrza. Model taki umocowany prawnie mógłby być stosowany we wszystkich województwach.

- ✓ Wystąpienie Pani Jadwigi Młostoń z Urzędu Marszałkowskiego woj. łódzkiego
 - Problem przy formułowaniu działań naprawczych POP:
 - Sprzeczność pomiędzy ustawą o handlu uprawnieniami do emisjami, która ogranicza emisję CO₂ a istniejącymi rezerwami mocy cieplnej, które mogą być wykorzystane w miastach;
 - Realizacja działań naprawczych przez gminy – problemy z założeniami do gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Brak planów programów lokalnych - gminy nie mają w zasadzie dokumentów, które dotyczyłyby zagadnień związanych z ochroną powietrza. Skargi gmin na uchwałę sejmiku w/s realizacji działań naprawczych - ingerencja w niezależność gminy. Samorząd województwa nie może naruszać samodzielności gminy;
 - Brak zintegrowanego procesu tworzenia programów ochrony powietrza, który uwzględniałby współpracę między samorządem województwa, powiatu i gminy.

- ✓ Wystąpienie Pani Grażyny Szafran-Ciach z Urzędu Marszałkowskiego woj. podkarpackiego
 - Problem przy realizacji działań naprawczych POP:
 - POP są realizowane jednak nie obserwuje się wyraźnego efektu ekologicznego (niepokojące tendencje wzrostowe przekroczeń);
 - Główna przyczyna niezrealizowania działań z POP wskazywana przez gminy to trudności w pozyskiwaniu środków finansowych;
 - W gminach brak koordynacji działań z celami POP;
 - Realizacja projektów dofinansowanych z funduszy UE – brak koordynacji wytycznych MRR z celami POP.

- ✓ Wystąpienie Pana Piotra Łyczko z Urzędu Marszałkowskiego woj. małopolskiego
 - Problem przy realizacji działań z POP:

- Same zapisy POP nie są wystarczające, nawet zapisy ustawy POŚ nie są wystarczające. Postulat wprowadzania zapisów dotyczących ochrony powietrza w szereg powiązanych aktów prawnych;
- W kontekście rozbudowanego tematu zmian klimatu konieczne jest nakierowanie w prawodawstwie polskim zapisów związanych z implementacją dyrektyw unijnych na eliminację emisji pyłu. Postulat priorytetowego podejścia do zanieczyszczeń pyłowych w powiązaniu z redukcją emisji CO₂ i zwiększeniem efektywności energetycznej.

Pan Roman Głaz, p.o. przewodniczącego grupy, zwrócił się z prośbą do uczestników spotkania o przekazanie drogą mailową analizy z realizacji programów ochrony powietrza oraz wdrażaniu działań naprawczych określonych w POP. Poinformowano ponadto, iż na zlecenie Ministerstwa Środowiska firma ATMOTERM przygotowała projekt wytycznych do przygotowania programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych.

Prezentacja Firmy ATMOTERM S. A. „*Analiza możliwości ograniczenia niskiej emisji ze szczególnym uwzględnieniem sektora bytowo-komunalnego*”.

- ✓ Przedstawiono zakres ekspertyzy dotyczącej analizy możliwości ograniczenia niskiej emisji ze szczególnym uwzględnieniem sektora bytowo-komunalnego. Zostały zaprezentowane propozycje możliwych działań do uwzględnienia w krajowym Programie Ochrony Powietrza na podstawie istniejących rozwiązań w Polsce i innych krajach UE (**szczególne są w prezentacji ze spotkania**)
 - Jako główne problemy w realizacji POP przedstawiono:
 - brak docenienia ważności ochrony powietrza na poziomie państwa, regionu, gminy i społeczeństwa,
 - brak systemowego, globalnego podejścia do działań w ochronie środowiska, odzwierciedlonego w politykach sektorowych, cenowych, podatkach itp.
 - niewystarczające instrumenty dla uzyskania założonych efektów (norm),
 - mała skuteczność narzędzi prawnych w zakresie możliwości ograniczania niskiej emisji,
 - problem podziału odpowiedzialności i odpowiednich upoważnień (np. zakazu spalania węgla, wyznaczania stref ograniczonego ruchu oraz kontrolnych),
 - niewystarczający system wspierania wykorzystania odnawialnych źródeł energii

w pokrywaniu zapotrzebowania na ciepło,

- nierozumienie na poziomie lokalnych władz potrzeby angażowania się w wykorzystanie OZE,
- niska świadomość społeczeństwa w zakresie zanieczyszczenia powietrza i skutków zdrowotnych z tym związanych (przyzwolenie społeczne na np. spalanie odpadów)
- Podkreślono celowość połączenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza z działaniami w zakresie ochrony klimatu i strategii energetycznej oraz włączenia w kompleksowe programy zrównoważonego rozwoju miast i gmin.

Poproszono członków GR o ocenę zaprezentowanego materiału oraz podanie propozycji dodatkowych działań, które można zawrzeć krajowym programie ochrony powietrza

Padło zapewnienie, że prezentacja zostanie przekazana mailowo wszystkim uczestnikom spotkania, zaś sama ekspertyza będzie udostępniona na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska w zakładce *atmosfera*.

Podczas dyskusji poruszono kwestię:

- Braku istnienia bazy danych na temat źródeł niskiej emisji w Polsce jako istnego problemu przy określeniu efektywnych działań w ramach POP;
- Diagnostyki - braku mobilnych urządzeń pomiarowych, które ułatwiłyby ustalenie „ogniskowych punktów zapalnych”;
- Wprowadzenia w centrach aglomeracji stref ograniczonej emisji spalin;
- Unifikacji norm dla źródeł niskiej emisji.

4. Ustalenia końcowe

- ✓ Sekretariat zobowiązuje się do przesłania prezentacji i podsumowania spotkania;
- ✓ Członkowie grupy zostali zaproszeni do zgłaszania komentarzy/ uwag/ propozycji zmian do ekspertyzy przygotowanej przez firmę ATMOTER;
- ✓ Członkowie grupy zostali zaproszeni do zgłaszania propozycji działań do uwzględnienia w Krajowym Programie Ochrony Środowiska;
- ✓ Członkowie grupy zostali poproszeni o przekazanie drogą mailową analizy z realizacji programów ochrony powietrza oraz wdrażaniu działań naprawczych określonych POP.

SEKRETARIAT SIECI
„Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju”
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
tel. 22 579 21 69, fax 22 579 21 12
e-mail: sekretariat_sieci@gdos.gov.pl

22.02.2012 r.